Ulkoasiainministeriö
EU-tuomioistuinasiat (OIK-30)
Lsn Henriikka Leppo

Eduskunta
Sivistysvaliokunta
16.3.2016

Suomen hallituksen toimet EU-tuomioistuinasioissa ja EU-rikkomusasioissa 1.1.-31.12.2015

EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasiat

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelemiä asioita. EU-tuomioistuin koostuu unionin tuomioistuimesta, unionin yleisestä tuomioistuimesta ja virkamiestuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen, jonka tehtävänä on varmistaa, että unionin oikeutta tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia.

EU-tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa neljään pääryhmään: kansallisten tuomioistuinten esittämiin *ennakkoratkaisupyyntöihin*, jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin *suoriin kanteisiin*, unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista tehtyihin *valituksiin* sekä *lausuntopyyntöihin*, joissa tiedustellaan unionin tuomioistuimelta, onko suunnitteilla oleva kansainvälinen sopimus sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa.

Osallistumalla EU-tuomioistuinasioiden käsittelyyn jäsenvaltio voi vaikuttaa unionin oikeuden kehittymiseen. Jäsenvaltiot voivat osallistua kaikkien EU-tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn esittämällä kirjallisia ja suullisia *huomautuksia*. Jäsenvaltiot esiintyvät unionin tuomioistuimessa myös *vastaajina* komission nostettua niitä vastaan kanteen, *kantajina* nostaessaan itse kanteen toimielintä vastaan ja *valittajina* hakiessaan muutosta unionin yleisen tuomioistuimen antamaan tuomioon. Suomi osallistuu varsin aktiivisesti EU-tuomioistuinasioiden käsittelyyn. Vuonna 2015 Suomi osallistui yhteensä 27 asian kirjalliseen ja 7 asian suulliseen käsittelyyn.

EU-rikkomusasioilla tarkoitetaan Euroopan komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyysvelvoitteiden rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa jäsenvaltion ja komission välinen yhteisymmärrys ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely jakaantuu virallisen huomautuksen ja perustellun lausunnon vaiheeseen. Näiden menettelyvaiheiden läpikäynti on edellytys sille, että komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan rikkomuskanteen. Jos unionin tuomioistuin toteaa rikkomuksen, komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan kyseisen tuomion täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn. Mikäli tämä menettely etenee unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja tuomioistuin katsoo, ettei tuomiota ole noudatettu, jäsenvaltio voidaan määrätä maksamaan sakkoa unionille. Direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskevissa asioissa unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltiolle sakkoja jo ensimmäisessä tuomiossaan.

Vuonna 2015 komissio lähetti Suomelle 13 virallista huomautusta ja 8 perusteltua lausuntoa (ei yhtään uutta kannetta). Yhteensä komissio on Suomen EU-jäsenyysaikana nostanut Suomea vastaan 57 rikkomuskannetta.

SIVISTYSVALIOKUNNAN TOIMIALAAN KUULUVISTA ASIOISTA VUONNA 2015

Ennakkoratkaisupyyntöasiat

Asia C-463/12, *Copydan Båndkopi.* Tanskalainen ennakkoratkaisupyyntö, jossa oli kyse siitä, mistä laitteista, missä olosuhteissa ja keneltä tekijänoikeusdirektiivin mukaista hyvitysmaksua voidaan periä kun kyse on matkapuhelimiin tarkoitetuista muistikorteista. Lisäksi kansallinen tuomioistuin tiedusteli, miten hyvitysmaksun edellytyksenä olevaa oikeudenhaltijalle aiheutuvaa haittaa tulisi arvioida. Asiassa annettiin tuomio 5.3.2015.

Asia C-279/13, *C More Entertainment.* Asiassa oli kyse tekijänoikeusdirektiivissä tarkoitetun yleisölle välittämisen käsitteen tulkinnasta. Ruotsalaisen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymykset koskivat sitä, miten yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava suhteessa linkin luomiseen internetissä suoratoistona esitettävään jääkiekko-otteluun. Asiassa annettiin tuomio 26.3.2015.

Asia C-572/13, *Hewlett-Packard.* Asiassa belgialainen tuomioistuin tiedusteli tekijänoikeusdirektiivissä tarkoitetun yksityiseen kopiointiin liittyvän sopivan hyvityksen käsitteen laajuudesta, kun kyse on valokopioista. Kyse oli mm. siitä, voidaanko hyvitys maksaa tekijän sijaan teoksen kustantajalle sekä siitä, voidaanko hyvitysmaksua periä nuottilehtien kopioista ja laittomista lähteistä valmistetuista kappaleista. Asiassa annettiin tuomio 12.11.2015.

Asia C-470/14, *EGEDA.* Espanjalaisessa asiassa on kyse siitä, onko yksityisestä kopioinnista suoritettavaa hyvitysmaksua koskeva järjestelmä, jossa hyvitys maksetaan valtion yleisestä talousarviosta, tekijänoikeusdirektiivin mukainen. Tuomion antamispäivä ei ole vielä tiedossa.

Asia C-572/14, *Austro-Mechana.* Itävaltalaisen tuomioistuimen käynnistämässä ennakkoratkaisuasiassa on kyse siitä, onko tekijänoikeusdirektiivin mukaista hyvitysmaksua pidettävä Bryssel I -asetuksen (tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla) 5(3) artiklassa tarkoitettuna vahingonkorvauksena. Tämä ratkaisee sen, minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan hyvitysmaksun maksamista koskevan vaatimuksen. Tuomion antamispäivä ei ole vielä tiedossa.

Lausuntoasiat

Lausuntopyyntö 3/15, *Marrakeshin sopimus.* EU:n komissio on esittänyt unionin tuomioistuimelle lausuntopyynnön, jossa se tiedustelee, onko EU:lla yksinomainen toimivalta solmia Marrakeshin sopimus julkaistujen teosten saatavuuden helpottamisesta sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi. Unionin tuomioistuin ei ole vielä antanut ratkaisuaan.

Lausuntopyyntö 1/14, *Urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä koskeva yleissopimus.* Malta esitti unionin tuomioistuimelle lausuntopyynnön, jossa se tiedusteli, ovatko tietyt urheilukilpailujen manipuloinnin estämistä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen luonnoksen artiklat yhdenmukaisia perussopimusten kanssa. Lausuntopyynnön peruuttamisen johdosta unionin tuomioistuin poisti asian rekisteristä 1.9.2015 annetulla määräyksellä.